

VEDANTISCHE BEGRIPPENLIJST – D

Introductie in Vedantisch zelfonderzoek

Verklaring van veelgebruikte Vedanta begrippen

Informatie uit de klassieke Vedanta traditie doorgegeven door Adi Shankaracharya – Swami Chinmayananda, Swami Dayananda Saraswati, en Swami Paramarthananda (traditionele sanyassis in de Saraswati orde), en James Swartz, Ted Schmidt. Samengesteld, bewerkt en vertaald uit het Engels door Jivan Rethmeier. Vedanta is gebaseerd op de ca. drieduizend jaar oude Indiase Vedische Geschriften, met name op belangrijke bronteksten als de Bhagavad Gita, Upanishads, en Brahma Sutras. Het is een "brahma vidya", een bewustzijnswetenschap, waarin het vrij zijn van beperkingen – ultieme innerlijke vrijheid – als hoogste menselijke doel gezien wordt.

Daiva

Eén van de drie factoren voor succes in het ondernemen van acties. Voorwaarde voor een succesvol verloop van een actie zijn een drietal belangrijke factoren: (1) Prayatna - inspanning; (2) Kala - tijd; (3) Daiva - de onbekende factor. We zijn zelf in staat om de vereiste inspanning te doen en het resultaat af te wachten, doch of een onderneming al dan niet zal slagen hangt af de onbekende factor, "daiva", waar je dus rekening mee zult moeten houden als je actie onderneemt. Daiva is er altijd of je er rekening mee houdt of niet. Ondanks al je inspanningen en wachten, krijgt je niet altijd wat je wil. Over de onbekende factor heb je immers geen controle. Deze factor wordt wel "geluk (hebben)" genoemd, doch beter is te spreken over daiva, "genade". Genade is niets anders dan – een welluidende manier om te verwijzen naar – karma-phala, de resultaten ("vruchten") van actie, die door het actieveld gegeven worden in respons op (de intentie waarmee) acties door ons aan het veld (Isvara) aangeboden zijn.

Dama

"Beheersing van de zintuigen." ■ Eén van de kwalificaties voor Vedanta. ■ De weigering toe te geven aan de drang om de mind in objecten te projecteren (het negatieve deel van mentale discipline); het positieve deel is het heroriënteren van de aandacht op het Zelf. ■ De wilskracht waarmee we een emotie als woede in bedwang kunnen houden, in plaats dat we ons ermee identificeren en het naar buiten brengen, wat alleen maar een negatieve karmische spiraal veroorzaakt die zelfonderzoek tegenwerkt; het omzetten dus van emoties in zelfonderzoek. ■ Dama is als het ware de "tweede verdedigingslinie": het pakt die situaties aan die door "de mazen" van Sama geglipt zijn (zoals soms met felle plotselinge boosheid gebeurt). Dama heeft niets te maken met ontkenning, onderdrukking of veroordeling, doch is vooral zelfbeheersing.

Darshan

Dar'shan. Let.: het "zien". De visie. Het wordt ook gebruikt voor het zien van een heilig wezen en voor de zegening die ontvangen wordt door zo'n wezen te zien. Ook: een directe ervaring van het Zelf.

Deva

Verschillende betekenissen: 1) "dat wat stralend is". 2) verwijzing naar een godheid, hemels wezen of zelfs een zintuig 3) God; "God, degene die alwetend is zij gegroet".

Vedantische Begrippenlijst - D

VEDANTISCHE BEGRIPPENLIJST – D

Devotie

De kalme bereidheid om jezelf met heel je hart te wijden aan de taak die voorligt. Een gekwalificeerde mind is een devote, toegewijde mind. Je kunt nog zo gekwalificeerd zijn en in omstandigheden verkeren die gunstig zijn voor berijding, zonder devotie is het moeilijk, zo niet onmogelijk, om het pad van zelfonderzoek tot het eind te gaan, daar de hardnekkige dualistische oriëntatie van de mind zo lastig kwijt te raken is.

Dhairya (kwaliteit voor succes)

Moed. Eén van de zes kwaliteiten die vereist zijn om succesvol te zijn; zie: Udyama (de juiste inspanning); Sahasa (doorzettingsvermogen/volhardendheid); Dhairya (moed); Buddhi (kennis); Shakti (talent en hulpbronnen/-middelen); Parakrama (het vermogen obstakels te overwinnen). Je kunt misschien wel moedig en enthousiast zijn doch als je niet de juiste inspanning op het goede moment doet dan zul je niet succesvol zijn. Of je doet wel de juiste inspanning, doch ontbeert enthousiasme. Of je hebt wel het nodig enthousiasme om vol te houden, doch als je na een bepaalde tijd niet bereikt hebt wat je wilde dan geef je misschien op omdat je niet moedig genoeg bent.

Dharma

Let.: “datgene wat ons beschermt”, “datgene wat onze werkelijke natuur omvat”. Het betekent ook: “de eeuwige weg” en “deugdzaamheid”. Hiermee wordt bedoeld dat je je beschermd voelt (dat je kunt ontspannen) als je de dharma volgt, en dat je zelfrespect ervaart. Dharma is ons instinctieve gevoel voor “goed” en “slecht”, wat gebaseerd is op het principe van wederkerige verwachting, anders gezegd: hoe we hopen of verwachten dat anderen ons behandelen, is hoe we anderen zouden moeten behandelen. In de basis komt dharma neer op het “principe van geweldloosheid”; alle universele waarden zijn op dit principe terug te voeren. Elke actie gedaan in de geest van dharma vermindert de grip van bestaande conditioneringen en voorkomt de creatie van nieuwe conditioneringen.

Dharmisch handelen

Dharmisch: in overeenstemming met de natuurlijke orde, de wetmatigheid van het universum. Adharmisch: tegen de natuurlijke orde ingaand. Dharmisch handelen betekent dat ik doe wat gedaan moet worden. Ik doe datgene waarvan ik weet dat het goed is om te doen, los van mijn persoonlijke voorkeuren. Het betekent dat er een principe is dat bepaalt wat ik doe en dat niet mijn gevoelens bepalen wat ik doe. Dharma beschermt ons, daar het de natuurlijke orde van het totale actieveld (het bestaan) in stand houdt, zodat wij daarbinnen kunnen doen wat we te doen hebben.

Dharmaveld

De term “dharmaveld” wordt gebruikt om te verwijzen naar de natuurlijke orde, het geheel van onpersoonlijke fysieke, psychologische en ethische wetten dat ten grondslag ligt aan de werking van het manifeste universum. FYSIEKE WETTEN zijn bijvoorbeeld die van de zwaartekracht en elektriciteit. Welke religieuze of seculiere opvattingen je er ook op na houdt, deze wetten zijn onveranderlijk en algemeen geldend. PSYCHOLOGISCHE WETTEN zijn bijvoorbeeld die van logische argumentatie. VB: als iemand je een cadeau geeft, is de juiste respons “dank je wel” te zeggen. ETHISCHE WETTEN betreffen geweldloosheid, eerlijkheid, naastenliefde etc. Deze wetten of dharma's zijn intrinsiek onderdeel van het bestaan (het veld waarbinnen we ons bewegen) en kunnen niet ontweken of tegengewerkt worden zonder dat dit consequenties heeft. Het resultaat van alle acties, hetzij verkregen door juiste (dharmische) handelingen of oor onjuiste (adharmische) handelingen wordt karma genoemd.

VEDANTISCHE BEGRIPPENLIJST – D

Dhyana

Meditatie, contemplatie, diepe concentratie. Een ononderbroken stroom gedachten gericht op het object van concentratie; dit proces wordt vaak vergeleken met het beeld van olie die overgegoten wordt van het ene in het andere vat, in een gestage stroom. Het Japanse woord Zen vindt zijn oorsprong in het Sanskriet woord Dhyana. Als één van de betekenissen van het begrip "yoga" betekent "dhyana": meditatie (elke vorm van meditatie wordt yoga genoemd). De overige betekenissen van "yoga" zijn: "Nirodha": controle/meesterschap. "Upaya", middel om iets te bereiken. "Sangati", verbinding, samenvoeging. "Visaya", onderwerp/object.

Directe ervaring

Dat wat je hier en nu feitelijk kunt waarnemen met een of meerdere van je zintuigen. Voorbeeld: als je je hand op iemands rug legt, wat voel je dan? Je kunt met die aanraking vorm voelen, textuur, kou of warmte, vochtigheid of droogte, doch "rug".

Directe & indirecte kennis

Indirecte kennis: kijken naar puur bewustzijn vanuit het perspectief van het subtiele lichaam (mind, intellect). Indirecte kennis verwijderd de notie dat er geen Zelf is.

Directe kennis: kijken naar puur bewustzijn als puur bewustzijn (vanuit volledige overtuiging/zekeerheid kunnen zeggen: "ik ben puur bewustzijn"). Directe kennis verwijderd de notie dat je het Zelf niet altijd ervaart; het maakt het de jiva mogelijk behoeften/verlangens te managen, elimineert doenerschap en doet het zoeken stoppen.

Directe kennis: kennis van iets dat aanwezig is. Indirecte kennis van een direct beschikbaar object is mogelijk als het object niet bekend is. Deze kennis bevrijdt ons niet omdat het niet zorgt voor negatie van het subtiele lichaam. Zolang kennis indirect is zullen we puur bewustzijn zoeken in de vorm van een verlichtingservaring waarvan geloofd wordt dat het ons zoeken tot een eind zal brengen.

Discipel

Een discipel is iemand die een gedisciplineerde mind heeft, waarin shravana kan plaatsvinden, niet gehinderd door raga-dveshas (voorkeuren en weerstanden). Discipel in het latijn: discipulus: leerling of volgeling; toegewijde aanhanger. De discipel is een spirituele aspirant die een guru als gids accepteert op het spirituele pad. Rede blijft primair (i.t.t. tot de devote persoon die emotie op de eerste plaats zet). De discipel is een gedisciplineerde persoon die een heldere, open mind heeft, waarmee hij/zij het onderscheid kan maken tussen wat echt en wat niet echt is, hetgeen onontbeerlijk is als zelfrealisatie het doel is. Zo iemand wil niet afhankelijk zijn van iemand anders, ook niet van de guru (zij het soms wel voor een korte periode).

Discipline

Discipline in het latijn: disciplina; wetenschap/leer; en ook: onderwerping, gehoorzaamheid, karaktereigenschap, zelfbeheersing. Als in zelfonderzoek over discipline gesproken wordt dan wordt meestal bedoeld dat je een trouwe volgeling bent van je hoogste doel (bevrijding). Het impliceert dat je contact hebt of maakt met je kernwaarden en een commitment hebt naar primair willen handelen vanuit deze kernwaarden. Je kunt niet werkelijk iets bereiken in het leven zonder een gerichte toepassing van energie. Dit geldt in het bijzonder op het spirituele gebied, daar rajas onze inspanningen in de weg neigt te zitten en tamas leidt tot het vermijden van het doen wat nodig is om ons doel te bereiken. Er is met andere woorden altijd een strijd gaande tussen verlangens die om voorrang vragen. Wat het hoogste doel betreft – bevrijding – kan een gebrek aan discipline meestal worden toegeschreven aan een gebrek aan helderheid over wat je wil. Als je erg duidelijk bent over hetgeen je wil en je verlangen om het te bereiken/krijgen erg sterk is dan zul je geen discipline-probleem hebben.

VEDANTISCHE BEGRIPPENLIJST – D

Drishti _____

Het zien, waarnemen.

Drishta phala _____

Het onmiddellijke of zichtbare resultaat van onze acties. Adrishta phala: het niet zichtbare resultaat van onze acties, het resultaat dat niet meteen zichtbaar is.

Drone _____

Een aanhoudende toon (of constant hoorbaar geluid) in een compositie. In veel oosterse muziek is de drone een vaste waarde in een compositie. De drone kan de grondtoon zijn van een compositie, maar is soms ook een boventoon of een cluster van tonen met een specifieke klankkleur.